

מסורת הש"ס

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

מב.

עין משפט
גזר מצוה

לא שנו. דפטור אלא שלא יאכל ידי חובת נטילה קודם שהוציאו דהשתא טרוד במצוה וטעה בדבר מצוה אבל יאכל צו קודם שהוציאו מו לא טעה בדבר מצוה הוא ולא טרוד מהשתא במצוה לעשותה: ה"ג הא מדאגבזיה נפיק ציה אמר אצ"י כשהפכו. הכי קשיא ליה ה"ד לא יאכל צו הא לא הוציאו אלא"כ הגבזיה ומדאגבזיה נפק ציה ידי חובת לקיחה וקמתי פטור אמר אצ"י כשהפכו כשהגבזיה הפך העליין למטה והאגד למעלה ואמרין לקמן אין יוצאין צהן אלא דרך גדילתן: דרך כבוד. כגון כסודר שכוך ידיו כסודר כלאמנן לעיל (ד' לז): ודרך ציון. כגון בקערה: אומר היה רבי יוסי עולת העוף שנמאלת בין אנפיים. נראה צעני דהאי צין אנפיים אינו אלא לשון עפות. עולת העוף שנמאלת בין עפות המלוקים למטא המפרסין אלא המוצה שפעמים שהן נעשין על קרן אחת דמתן כשמיטת קדשים (ומהם ד' סג). מטאת העוף היתה נעשית על קרן מערבית דרומית ושלה דברים היתה אותה הקרן משמשת מלמטה וג' מלמעלה מלמטה מטאת העוף והגשות ושיירי הדם ומלמעלה ניסוך המים והיין ועולת העוף כשהיא רצה צמורה שעיקר מקום עולת העוף בקרן דרומית מזרחית וכשהיו הכהנים רצים עומדים ומולקים עולת העוף צמורה צאים למערב ונעשית שם בקרן מטאת העוף אלא שנעשית למעלה ממנו הסקרה והמטאת למטה: וכסודר. הכהן מטאת העוף היא: ואכלה. ונמאל שמשל כקדשי שמים כשוגג: פטור. מקרבן מעילה הואיל דעס המטאת נמאלת ואכילתה מצוה דכתיב (שמות כט) ואכלו אותם אשר כפר צהם הוה לא טועה בדבר מצוה ופטור: היינו דה. למה ליה לרז הונא למימר פשיטא דממנתי שמעי' ליה: מהו דסימא. בממנתי הוא דפטור משום דטעה בדבר מצוה וסוף סוף עשה מצוה שנטל הלולב צהוואה זו אבל הכא לא עשה מצוה צאכילתה אס עולת העוף היא: קא משמע על. רז הונא דשמיטת קא מרביה דלא שני לרבי יוסי צין טעה בדבר מצוה ועשה מצוה לטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה: הכי גרסינן

רבי יוסי אומר השוחט את הממדי שאינו מבזק כהלכתו מן המומין בשבת חייב מטאת. משום שמיטה בשבת שאינה של מצוה ואינה דוחה אלא מצוה דבדבר מצוה ולא עשה מצוה חייב שהרי טרוד זה במצוה שהיה רואה לשחוט ממד על שבת וכסודר שהוא

לא שנו "אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב הא ימוראגבריה נפק ביה אמר אביי יכשהפכו רבא אמר אפילו חימא שלא הפכו הב"ע כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה יחגי מילי דרך כבוד אבל דרך ביוזן לא אמר רב הונא אומר היה רבי יוסי עולת העוף שנמאלת בין אנפיים וכסודר מטאת העוף היא ואכלה פטור מאי קא משמע לן דמעה בדבר מצוה פטור היינו מהו דתימא התם הוא דמעה בדבר מצוה פטור היינו מהו דתימא ולא עבד מצוה אימא לא קא משמע לן מיתבי רבי יוסי אומר השוחט את התמיד וצריך תמיד אחר אמר ליה בר מינה דההיא דהא אתמר עלה אמר רב שמואל בר חתאי אמר רב המנונא סבא אמר רב יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב כגון שהביאו מלשכה שאינו מבוקרין: מתני' המקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת רבי יהודה אומר יבשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין: קטן היועד לנענע חייב בלולב: גמ' פשיטא מהו דתימא הואיל ואשה לאו בת חיובא היא אימא לא תקבל קא משמע לן: קטן היועד לנענע: ת"ר קטן היועד לנענע חייב בלולב להחזיק חייב בציצית לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין יודע לדבר אביו לומר תורה וק"ש תורה מאי היא א"ר המנונא יתורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ק"ש מאי היא פסוק ראשון ה' היועד לשמור גופו אוכלין על גופו טהרות לשמור את ידיו אוכלין על ידיו טהרות היועד לישאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור היועד לפרוס כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות היועד

רבי יוסי אומר השוחט את הממדי שאינו מבזק כהלכתו מן המומין בשבת חייב מטאת. משום שמיטה בשבת שאינה של מצוה ואינה דוחה אלא מצוה דבדבר מצוה ולא עשה מצוה חייב שהרי טרוד זה במצוה שהיה רואה לשחוט ממד על שבת וכסודר שהוא מבזק: להכשירין לא גרסינן: מלשכה שאינו מבוקרין. דאין זה טועה בדבר מצוה ופטר דהקדשה להיות חרד עליהם ממי יקרב ואלו חרדת זמן חרדת זמן שייכא הכא שקרוב למזיד הוא ולא דק בלשכות להכשירין מאין יצא: מתני' מקבלת אשה מיד בנה ונענע. את לולבין ולא אמרין קמטלטל מדי דלא חזי: מחזירין למים. שלא יכמוש: בשבת מחזירין. שהרי מכאן נטלוס היום אבל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים נזון מהני דטרס לתקוין מנא: כמועד מחליפין. כחולו של מועד מצוה להחליף: גמ' אימא לא. דלגנא חיכא איסור טלטול: קא משמע לן. כיון דראוי לנטילת אנשים תורת כלי עליו ומותר בטלטול לכל: חייב בלולב. לחנכו מדבריהם: לשמור תפילין. שלא יכנוס בהן לבית הכסא: היועד לשמור גופו. מוטאת מנע ומשא וזהל: אוכלין על גופו טהרות. אס נגע גופו צהרות אין חוששין להם. אבל לא על דיו אס נגע צהרות חוששין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור דיו מותרת קסם ידים שגורו עליהם להיות שניות אלא אס כן יודע לשמורם אבל היועד לשמור את ידיו משנטלם אינו נוגע בשום דבר ספק או כספקא הממטא את הידים ואס לא נזהר וצא ליגע צהרות נטל ידיו: אוכלין על ידיו טהרות. שנגעו ידיו צהם: והיועד לישאל. שאס שואלין אותו נגעת צטומאה זו יודע להשיב הן לאו או איני יודע: צרסום הרבים ספיקו טהור. אס שאלוהו ואמר איני יודע: צרסום היחיד ספיקו טמא. הכי גמירי לה להכחא מטאת כלאמרין במסכת סוטה (דף כח). ומכאן אתה דן לשך כו': היועד לפרוס פניו. כשהוא כהן: חולקין לו תרומה ציממות. ומקמי הכי אין חולקין לו בגורן אבל משגרין לו לביתו אס יודע לשומרה דהכי תניא בגמרא דנושאין על חולקין להם שציון תרומה הוא שאין כל רואי יודעים צו שהוא צקי לשומרה אבל לביתו משגרין להם הצקאים ומכירין צהם ומשיודע לפרוס כפיו ופורס כצבור הכל יודעים שהציא שמי שערות שאין קטן פורס כפיו כלאמרין במגילה (דף מה). הלכך חולקין לו: היועד

אמר אביי כשהפכו. מדאיתרירך לשנוי הכי משמע דסבירא ליה דמנא *אין צריכות כוונה דהא קאי אמוציא לרשות הרבים והתם אין שייך מתכוין ללאת כל כמה דלא צריך ועוד דאירי צהולך אלא צקי ללמוד ותימה דכסוף ראוהו צ"ד (ר"ה ד' כח): דאמר רבא מצוה חזין צריכות כוונה קא מותבי ליה אצ"י טובא ושמה אצ"י קיבלה מיניה: עולת העוף שנמאלת בין אנפיים. למאי דאמרין בשליה אלו דברים (פסחים ד' עב): דלא פטר רבי יוסי בלולב אלא משום דזמנו צהול צריך לומר דהאי נמי זמנו צהול כפי שלא מצא מטאת לידו נותר: מהו דתימא התם הוא דמעה בדבר מצוה ועבד מצוה אבא הכא מעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה אימא לא קא משמע לן. פלוגמא היא צפסמים פיק אלו דברים (שם) דמחייב התם צנתחלף לו שפוד של נותר כשפוד של צלי ואכלו ואית ספרים דגרסי מהו דתימא הני מילי מצוה דרמי עליה אבל מצוה דלא רמי עליה אימא לא כלומר לולב דלא קני ליה דלא שקיל דלי אפשר על ידי אחרים אבל מטאת אפשר שיאכלנה אחר:

שאינו מבוקר בהלכתו. ואפי' נמאל תס משום דטעון ציקור ד' ימים קודם שמיטה דכפיק מי שהיה טמא (שם דף לו). יליף לה פססם צגורה שוה: היועד לישאל ברשות היחיד פטור במא. אבל אינו יודע לישאל אפילו צרסום היחיד ספקו טהור כדדרשין צטוטה פיק כסם (ד' כח): היועד לפרוס כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות. מקמי הכא אין חולקין לו בגורן אבל משגרין לו לביתו אס יודע לשומרה צטהרה וסכי תניא צגמרא דנושאין על האטוסה ציממות (ד' טז): וסם עשרה אין חולקין להן תרומה צצית הגרנות וקא חשי צרס שטטה וקטן וקמתי סיפא משגרין להן צציתם וצצית הגרנות אין חולקין לו שציון תרומה היא שאין כל רואי צקאין צו שידע לשומרה צטהרה אבל לביתו משגרין לו להקליף צו (טו) שידע לפרוס כפיו ופורס כצבור הכל יודעין שהציא שמי שערות שאין קטן פורס את כפיו דמתן צמגילה (דף מה). כך פ' צקונת' ולא משמע הכי אלא צקטן מנא אירי דומיא דהיועד לדבר אצ"י מלמדו תורה והיועד לשחוט וכן כולוהו אחרני והא דאמר דנושאין על האטוסה (ציממות דף טז): דאין חולקין תרומה

רבי יוסי אומר השוחט את הממדי שאינו מבזק כהלכתו מן המומין בשבת חייב מטאת. משום שמיטה בשבת שאינה של מצוה ואינה דוחה אלא מצוה דבדבר מצוה ולא עשה מצוה חייב שהרי טרוד זה במצוה שהיה רואה לשחוט ממד על שבת וכסודר שהוא מבזק: להכשירין לא גרסינן: מלשכה שאינו מבוקרין. דאין זה טועה בדבר מצוה ופטר דהקדשה להיות חרד עליהם ממי יקרב ואלו חרדת זמן חרדת זמן שייכא הכא שקרוב למזיד הוא ולא דק בלשכות להכשירין מאין יצא: מתני' מקבלת אשה מיד בנה ונענע. את לולבין ולא אמרין קמטלטל מדי דלא חזי: מחזירין למים. שלא יכמוש: בשבת מחזירין. שהרי מכאן נטלוס היום אבל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים נזון מהני דטרס לתקוין מנא: כמועד מחליפין. כחולו של מועד מצוה להחליף: גמ' אימא לא. דלגנא חיכא איסור טלטול: קא משמע לן. כיון דראוי לנטילת אנשים תורת כלי עליו ומותר בטלטול לכל: חייב בלולב. לחנכו מדבריהם: לשמור תפילין. שלא יכנוס בהן לבית הכסא: היועד לשמור גופו. מוטאת מנע ומשא וזהל: אוכלין על גופו טהרות. אס נגע גופו צהרות אין חוששין להם. אבל לא על דיו אס נגע צהרות חוששין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור דיו מותרת קסם ידים שגורו עליהם להיות שניות אלא אס כן יודע לשמורם אבל היועד לשמור את ידיו משנטלם אינו נוגע בשום דבר ספק או כספקא הממטא את הידים ואס לא נזהר וצא ליגע צהרות נטל ידיו: אוכלין על ידיו טהרות. שנגעו ידיו צהם: והיועד לישאל. שאס שואלין אותו נגעת צטומאה זו יודע להשיב הן לאו או איני יודע: צרסום הרבים ספיקו טהור. אס שאלוהו ואמר איני יודע: צרסום היחיד ספיקו טמא. הכי גמירי לה להכחא מטאת כלאמרין במסכת סוטה (דף כח). ומכאן אתה דן לשך כו': היועד לפרוס פניו. כשהוא כהן: חולקין לו תרומה ציממות. ומקמי הכי אין חולקין לו בגורן אבל משגרין לו לביתו אס יודע לשומרה דהכי תניא בגמרא דנושאין על חולקין להם שציון תרומה הוא שאין כל רואי יודעים צו שהוא צקי לשומרה אבל לביתו משגרין להם הצקאים ומכירין צהם ומשיודע לפרוס כפיו ופורס כצבור הכל יודעים שהציא שמי שערות שאין קטן פורס כפיו כלאמרין במגילה (דף מה). הלכך חולקין לו: היועד

תורה אור השלם

1. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: דברים לג ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר אביי רבי אינו צריכות כוונה. עין לעיל דף לט ע"ה תוס' ד"ה עובר:

מוסף רש"י

ומחזירתו למים בשבת. שהיו שורין האגודה בשבת כדי שלא יכבדו (ע"ה). הדרך עלך לולב הגזול

רבינו חננאל

לא שנו שפטור אלא שלא יצא בו מקדש. שומעו מוציא עכשיו לצאת בו, ולפיכך פטור. אבל יצא בו חייב מטאת. ואוקמה אביי, כשהפך הלולב בשמאל ואחריו בימין. ורבא אוקמה בשמאל ורבינו אבא, דכי האי גונא לא נפק ביה בהבחתו, כי דרך ביון הוא. והא דאמר רבא בשמעתא דמקמי הא, דאי נקטיה כסודרא נפיק ביה ידי חובתו, דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. הני מילי כגון סודר שהוא דרך כבוד אבל לקיחה בכלי דהוא דרך ביון לא. אמר רב הונא אומר היה ר' יוסי, עולת העוף שנמאלת בין אנפיים, מפי שנמצאת מלוקת בין אנפיים, וכסודר מטאת העוף היא, ואכלה פטור. פשיטא, מהו דתימא גבי לולב טעה בדבר מצוה ומכל מקום עשה מצוה, אבל (ה)עולת העוף דלא עשה מצוה, כי אכילת העולה אינה מצוה, לייחייב, קמיה דפטור. ואותיבנא על ר' הונא, ר' יוסי אומר השוחט תמיד שאינו מבוקר להלכתו בשבת חייב מטאת בו. ונהי ר' יוסי טעה בדבר מצוה מחייב. ומשי בר מההיא דהא אוקמה כגון שהביאו מלשכת הטלאין שאין מבוקרין, לפיכך חייב. מתני' מקבלת אשה מיד בנה (מהה) ומיד בעלה לולב, ומחזרת למים בשבת. כלומר אפי' אשה שאינה בת נטילה לולב,

ק"ו א מ"י פ"ב מהל' שגגות הלכה י' ק"ה ב ג מ"י פ"ו מהלכות לולב הל' ט טמא ששן מד: ק"ב ד מ"י שם הלכה יא טמא שם טו"ע א"ח ס' תרנא פ"ו: ק"ב ה ו מ"י פ"ו מהל' לולב הלכה ט טמא עשין עד טו"ע א"ח ס' תרנא: ק"ב ז מ"י שם הלכה יט טמא שם טו"ע א"ח ס' תרנא: ק"ב ח מ"י פ"ג מהל' לולב הלכה ט טמא עשין כי טו"ע א"ח ס' פ"ח: ק"ב ט מ"י פ"ד מהל' תפילין הלכה יג טמא עשין כי טו"ע א"ח ס' פ"ח: ק"ב י ב מ"י פ"ה מהל' פ"ח הלכה ו טמא עשין כי טו"ע א"ח ס' תרנא: ק"ב ל מ"י פ"ו מהל' אונת העטומות הלכה י: ק"ב מ מ"י פ"ז מהל' תרומות הל' כז:

רבינו חננאל (המשך) והייחוס ארמא אסורה לטלטל, קמ"ל אפי' אשה מותרת לטלטל, וכל שכן איש. ומחזרתו למים בשבת ולא גורין משום השקלא[ות] דרעיס. וירושלמי תני מטלטלין ע"ז בשמים להריח בהן לחולה בשבת. רבנן דקיסרי אמרין, ערבה נותר להניח לחולה בשבת. ר' יהודה אומר בשבת מחזירין ביום [טוב] מוסיפין במועד מחליפין. יש מי שאומר, מחזירין ומוסיפין ומחליפין הכל במים. ויש מי שאומר, ומחליפין ומוסיפין בהרס הוא. ומסבירה כמאן דאמר במים, דהא מחזירין ומוסיפין ומחליפין קתני, היכא דמחזירין בשבת, תמן קתני דמוסיפין ביום טוב ותמן קתני דמחליפין במועד. ואמאי אין מוסיפין מים בשבת. משום דנראה כמשקא דרעיס בשבת. פ"סא. כל קטן היועד לנענע בלולב חייב, היועד להחזיק חייב בציצית חייב, היועד לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין, היועד לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו וגו' ופסוק הראשון מקריית שמע, היועד לשמור ידיו אוכלין על גבי ידיו טהרות, היועד לשמור גופו אוכל על גבי גופו טהרות. כיצד בורקין אותו (ה)מחליפין אותו ומוסרין לו חולין לשם תרומה, ורואין. היועד ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור. יודע לפרוש את כפיו חולקין לו תרומה בגרנות.

א) לשון התוספתא שזהו פ"ג כי הוא ויכל צוקין אותו ומעלין אותו ומוסרין לו חולין לשם תרומה אס היה יודע לשמור את גופו אוכלין ע"ה. גופו לשמור את ידיו אוכלין על גבי ידיו טהרות. ע"ה.